26.11.2020

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö HE 212/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Eksote, kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 212/2020 vp). Eksote kannattaa esitystä ja pitää sitä asiakkaan ja potilaiden hoidon ja palvelun jatkuvuutta ja sujuvuutta parantavana.

Tarkempia huomioita lakiluonnoksesta.

11§ Tiedonhallintapalvelu tuottaa mahdollisuuden jakaa koottua tietoa sosiaali- ja terveyspalveluiden ammattilaisten käyttöön ja sujuvoittaa potilaan kokonaiskuvan hahmottamista.

12§ Tahdonilmaisupalvelu, johon voidaan tallentaa sosiaali- ja terveyspalvelujen hallinnonalaan liittyviä tahdon ilmaisuja, on toivottu muutos. Se lisää potilas-/ asiakaskeskeisyyttä ja asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa omaan hoitoonsa tai palveluunsa. Se antaa tukea myös ammattilaiselle päätöksenteon tueksi.

13§ Omatietovaranto mahdollistaisi sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamien asiakastietojen ja asiakkaan itsensä tuottamien hyvinvointitietojen tietoturvallista käsittelyä terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden järjestämisen ja tuottamisen käyttötarkoituksissa. Tämä on erittäin kannatettava ja toivottu muutos. Sähköisen asioinnin näkökulmasta ehdotus siitä, että Kanta-palveluihin tallennettuja asiakas- ja potilastietoja voidaan luovuttaa hyvinvointisovelluksissa hyödynnettäväksi. Tämä vahvistaa asiakkaiden/potilaiden mahdollisuutta osallistua omaan hoitoonsa paremmin ja tuottaa ammattilaisille monipuolisempaa tilannekuvaa asiakkaan/potilaan tilanteesta.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri
Kirjaamo
Valto Käkelän katu 3
53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000
Faksi 05 352 7800
etunimi.sukunimi@eksote.fi
www.eksote.fi

Y-tunnus 0725937-3

Omatietovarannon tulisi mahdollistaa sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioiden ja asiakassuunnitelmien lähettäminen/etukäteen näyttäminen ammattilaisten toimesta, kun asiakkuus on alkanut. Omatietovarannon hyödyntäminen mahdollistaisi asiakasosallisuutta ja asiakastapaamiseen etukäteen valmistautumista. Asiakirjan täyttäminen valmistuu yhdessä asiakkaan ja työntekijän kanssa, jonka jälkeen tieto on OmaKannassa.

15§ Käyttöoikeus asiakastietoon

Laissa on hyviä ja selkeitä parannuksia asiakastietojen käyttöoikeuksiin liittyen ja uudistukset ovat odotettuja. On hyvä saada kansalliset ohjeet, joiden perusteella organisaatioiden on helpompi toimia yhtenäisemmin.

18§ Asiakkaan ja potilaan oikeus kieltää asiakastietojensa luovuttaminen

Esitys siitä, että jatkossa asiakkaan suostumusta ei edellytetä, vaan ennen luovutusta on varmistettava, että asiakasta on informoitu tietojen luovutusmahdollisuudesta ja että asiakkaalla on mahdollisuus halutessaan kieltää luovutus haluamassaan laajuudessa, on kannatettava. Se joustavoittaa asiakkaan asioiden hoitamista ja varmistaa tietojen saatavuuden asiakkaan siirtyessä hoitosuhteesta toiseen. Kuitenkin asiakaan riittävään ja selkeään informointiin ja hoitosuhteen varmistamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Informointi tulee selkiyttämään tilannetta ja on hyvä, että se on toiseksi voimassa oleva. Sosiaalihuollon osalta kansallisessa ohjeistuksessa on hyvä informoida missä tilanteissa sosiaaliviranomainen voi ohittaa asiakkaan asettaman kiellon.

20§ ja 21§ Potilas ja asiakastietojen luovuttaminen valtakunnallisen tietojärjestelmäpalvelun kautta

Lakiesityksessä oli nostettu tarkennuksena se, että suostumus mahdollistaisi myös tietojen luovuttamisen ilman erillistä merkintää asiakas- ja potilastietoihin. Riittäisi kun tieto sisältyisi lokitietoihin tai muihin asiakirjoihin sisältyvänä. Sähköisten asiakirjojen ollessa kyseessä tämä tietojen luovuttamisen todentaminen voitaisiin tehdä esimerkiksi lokittamalla, päiväkirjamerkinnöillä tai kirjoittamalla asiakirjaan on kannatettava uudistus.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri

23§ Sähköinen asiointi ja tietojen käsittely toisen puolesta

Asiakkaan asioiden hoitoa lisäisi mahdollisuus kirjata ennakoivasti puolesta-asioinnin oikeus valitulle henkilölle, siten että puolesta-asiointi astuisi voimaan vasta kun asiakas itse ei pysty asioitaan hoitamaan. Oikeus asiointiin tulisi voida antaa sujuvasti esim. edunvalvontavaltakirjan astuessa voimaan. Puolesta-asioinnin ratkaisuissa on huomioitava mahdollisuus sähköisen asioinnin sujuvaan käyttöönottoon.

47§ Maksut

Lakiluonnoksessa esitetään muutettavaksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöstä perittävien maksujen perusteita siten, että Kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa arvio seuraavien neljän vuoden kustannuksista yhden vuoden sijasta.

Tämä on erittäin toivottu uudistus ja tuo vakauttaa palvelujen järjestäjän taloussuunnitteluun.

Lakiuudistuksessa ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, onko yksityisellä palveluntuottajalla oikeus periä Kanta-maksua oman järjestelmäratkaisun kustannuksien katteeksi ja järjestelmäkehityksen kuluihin. Tämä asettaa julkisen ja yksityisen toimijan eriarvoiseen asemaan esim. järjestelmäkehityksen ja niiden käyttöönottojen toteutuksessa ja aikatauluissa.

51§ Voimaantulo ja 52§ Siirtymäsäännökset

Aikataulujenosalta tulisi ottaa huomioita realistisesti esimerkiksi toimittajien mahdollisuudet toteuttaa muutoksia säädetyssä ajassa sekä niiden taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset eri vaiheissa olevien organisaatioiden toimintaan.

Lakiesitys aiheuttaa suostumusten hallintaan liittyvää teknistä muutostyötä niin valtakunnallisesti kuin alueiden käytössä olevien asiakas- ja potilastieto-järjestelmien ja sähköisen asioinnin järjestelmiin sekä alueellisten järjestelmien muokkaukseen vastaamaan uusia suostumuksenhallinnan tarpeita. Näihin muutoksiin tarvitaan valtakunnallista rahoitusta.

26.11.2020

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri

Muita huomioita

Terveydenhuollossa on jo pitkälti toteutettu valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut (Kanta-palvelut), jotka koostuvat sähköisestä lääkemääräyksestä, valtakunnallisesta sähköisestä potilasasiakirja-arkistosta (arkistointipalvelu) sekä näihin liittyvistä lääketietokannasta, kansalaisen käyttöliittymästä (Omakanta) ja potilaan tiedonhallintapalvelusta. Nämä muodostavat yhdessä Kanta-palvelut.

Sosiaalihuollossa on käynnistetty valtakunnallisen asiakastiedon arkiston käyttöönottoa. Sosiaalihuollon arkiston osalta on määritelty selkeästi käyttöönoton aikataulut ja tämä tukee kansallista ja alueellista tiedon yhtenäistämistä sekä tiedolla johtamisen tarpeita. Tarpeellinen uudistus on yhtenäistää asiakas- ja ilmoitusrekisterit yhdeksi kokonaisuudeksi. Yksityisten toimijoiden liittyminen Kanta-arkistoon mahdollistaa tietojen ajantasaisen käytön asiakkaan asioiden hoitamiseksi.

Kansallisen toimijan tulisi vaatia kaikilta palveluntuottajilta liittyminen kansalliseen arkistoon sertifioidulla ohjelmistolla. Se tulisi olla velvoite terveydenhuollon palveluiden tuottamisoikeudelle. Ottaen huomioon ohjelmistojen kulurakenteen pienille toimijoille, kansallisen toimijan tulisi tarjota kevyempi tiedon välittämispalvelu asiakas- ja potilastietoihin kuten reseptipuolella oleva Kelain on. Tämä toisi laajemmin asiakas- ja potilastiedon ammattilaisen käyttöön suunniteltaessa ja toteutettaessa hoitoa ja siihen liittyviä palveluita.

Lappeenrannassa 26.11.2020

Merja Tepponen
Kehitysjohtaja